

Interview met Aldo Verbruggen

Advocaat Gerrit Zalm: onderbuik regeert bij roep om bestuurders te zien hangen

Door BART MOS

Updated 32 min geleden Gisteren, 20:42 in FINANCIËEL

Lees voor

Binnenkort zet het Openbaar Ministerie na anderhalf jaar een punt achter het witwasonderzoek bij ABN Amro. De bank wacht waarschijnlijk een boete van enkele honderden miljoenen en haar ex-bestuurders worden mogelijk voor de rechter gesleept.

Aldo Verbruggen

© MATTY VAN WIJNBERGEN

Aldo Verbruggen (58), advocaat van het voormalig ABN Amro-bestuur met Gerrit Zalm als voorzitter, maakt zich grote zorgen over de huidige tendens van afkalvende rechtsbescherming. Hij roeit daarbij stroomopwaarts: „Dit is geen populair geluid.”

De afdoening (afwikkeling van het strafrechtelijk onderzoek, red.) tegen ABN Amro zal tegen het licht gehouden worden door een nieuwe, door het OM aangestelde toetsingscommissie, voorgezeten door oud-rechter Marcel van Oosten. Hij liet alvast weten dat bestuurders niet vrijuit mogen gaan. Volgens Verbruggen, die niks kwijt wil over de ABN-zaak, toont het aan dat het OM de regie over de mega-schikkingen houdt.

De samenleving wil dat topmannen verantwoording afleggen. Men wil iemand zien hangen.

„Het volk wil inderdaad bestuurders zien hangen, en de commissievoorzitter verwoordde dat iets chiquer, door te zeggen dat 'het toch niet zo kan zijn dat de directeur er mee wegkomt, terwijl bij wijze van spreken een dief die twee repen chocola jat een gevangenisstraf krijgt'. Maar ik denk dat we blij mogen zijn met een geciviliseerde strafrechtspleging, die een tegenwicht biedt aan zulk onderbuikgevoel.

In de zaken waarover de toetsingscommissie gaat oordelen, hebben we het niet over criminele organisaties. Het gaat over legale, economische activiteiten, waarbinnen iets fout kan gaan. Bedrijven waar Nederland een belang bij heeft. Het OM heeft de neiging deze ondernemingen en hun bestuur al te lichtvaardig te criminaliseren. Bestuurders van zulke bedrijven nemen dagelijks grote risico's. Onderschat dat niet. Zulke mensen komen civielrechtelijk al fors in de wind te staan als er iets mis gaat in hun onderneming. Dan regent het schadeclaims. Het is ook wachten op een claim tegen Ralph Hamers. Mensen als Pieter Lakeman staan handenwrijvend klaar.”

Moeten we nou medelijden gaan hebben met deze bestuurders? Ze verdienen een vorstelijk salaris, ze hebben macht, dan kun je toch niet gaan klagen dat het daar boven zo hard waait?

„Als een bestuurder inderdaad wetenschap heeft gehad van de verboden gedragingen en vervolgens de andere kant op keek, dan is hij daadwerkelijk over de schreef gegaan. In die situatie ben je strafrechtelijk verantwoordelijk en dan moet je ook niet weklagen. Maar we dreigen nu op te schuiven naar een soort risicoaansprakelijkheid voor bestuurders, onder het motto: 'Het is fout gegaan in jouw tent, jij behoorde tot het bestuur, dus je bent aansprakelijk.' En dan doet het er kennelijk niet meer toe of je alles hebt gedaan wat in jouw vermogen lag om het strafbare gedrag tot een eind te brengen of wordt onderschat hoe weerbarstig de materie soms zijn kan. We moeten zuinig zijn op onze bestuurders en hen niet zomaar blootstellen aan strafrechtelijke bejegening.”

Bedrijven als ING en ABN Amro willen zulke onderzoeken zo snel mogelijk achter zich laten. Schikken dus!

„Jawel, maar niet tegen iedere prijs. Als advocaat zit ik in de hoek waar het OM de megatransactie heeft ontwikkeld. De manier waarop die transacties tot stand komen, deugt niet. Belangrijke zaken worden afgedaan met, naar Nederlandse maatstaven, ongekende straffen. Bedrijven krijgen geldboetes die het duizendvoudige zijn van wat ooit door een rechter is opgelegd. Er ontstaat een losgezongen schikkingspraktijk, terwijl je helemaal niet meer weet of die ook nog maar enige aansluiting heeft met wat een rechter daar van vindt. Die schikkingen moeten gewoon getoetst worden.”

Maar er is nu toch juist een toetsing van megaschikkingen?

„Ja, minister Grapperhaus had aangekondigd dat hij afgelopen oktober met een voorstel tot wijziging van het wetboek van strafvordering zou komen, waarin ook de *rechterlijke* toets van megaschikkingen verwerkt gaat worden. Maar dat wetsvoorstel is er nog niet. Tot die tijd is er een lapmiddel bedacht: een toetsingscommissie van het OM. Het verontrust mij als de commissievoorzitter in een interview zegt dat als uit een schikking blijkt dat de bestuurders vrijuit gaan, hij z'n handtekening niet zomaar onder die afdoening zal zetten. De commissie is ingesteld om over transacties van rechtspersonen te adviseren, niet over de positie van de bestuurders. En omdat die nieuwe wet nog wel even op zich laat wachten, zullen we het waarschijnlijk nog jarenlang moeten doen met deze OM-commissie.”

OM-commissie? Er zijn toch maar twee van de vijf commissieleden officier van justitie geweest?

„Het college van Procureurs-Generaal selecteert de leden van de commissie, en kan deze ook schorsen en ontslaan. Die commissie brengt vervolgens ook hun advies uit aan dat college. De voorzitter van de commissie afficheert zichzelf als onafhankelijk, maar is dat verre van. De voorzitter heeft stevige uitspraken gedaan over witteboordencriminaliteit en over hoe hij naar bestuurders kijkt en naar het strafrecht in relatie tot die bestuurders. En dat is niet mals.”

Ja, dat zou ik ook zeggen, als wittenboordenadvocaat!

„Ook onder rechters heb je rekkelijken en preciezen. Je hebt rechters die vooral *crime control* zijn georiënteerd en rechters die meer nadruk leggen op een eerlijk proces. Uit vonnissen en uitspraken van meneer Van Oosten blijkt dat hij nadrukkelijk tot de eerste groep behoort. En aangezien deze commissie nou juist bedoeld was om een tegenspraakcommissie te zijn, zou je verwachten dat je een ander soort voorzitter zou kiezen, want de *crime control* is bij het OM zelf al sterk genoeg vertegenwoordigd!”